

CARTES QUE FAN PENSAR

CARTA A JOSÉ I. GONZÁLEZ FAUS
SOBRE EL LIBRO “CON DIOS O SIN DIOS”

Benvolgut José Ignacio,

He llegit el seu llibre *Con Dios o sin Dios?* i m'he animat a escriure-li per demanar-li ajuda. M'ha sorprès trobar en el llibre totes, o gairebé totes, les preguntes sobre el tema de Déu, i tots, o gairebé tots, els inconvenients a les respostes a aquestes preguntes que se li poden ocórrer a un ateu o a un agnòstic.

Tinc 47 anys i he estat atea des dels 13. A partir d'aquesta edat, i durant els primers anys, el tema de Déu era objecte de discussió entre les nenes de la meua edat, però, de seguida, si més no en els àmbits on em movia, aquest tema va perdre tot interès. Més encara, (i això ho assenyala també Ignacio Sotelo): Déu va desaparèixer completament de les nostres vides. Va desaparèixer totalment, no sols com a tema de conversa, sinó, fins i tot, de l'horitzó vital, històric, etc. No existia ni interessava en absolut, no s'esmentava, ni tan sols es pensava en ell, no suscitava el més mínim interès, ni tan sols es debatia la seva no-existència, perquè la vida s'havia organitzat sobre uns pressupòsits on Déu no tenia absolutament cap protagonisme ni cap sentit. L'Església era objecte de crítica, però Déu no mereixia el més mínim comentari, ni tan sols cap pensament.

Doncs bé, tot aquest panorama va canviar, per a mi, a partir d'un viatge que vaig fer a l'Amèrica Central, l'any 1999, amb motiu d'uns curssets de medicina preventiva. En aquell país vaig conèixer i vaig conèixer amb persones de l'Església Catòlica, i vaig comprovar que hi havia persones intel·ligents, fins i tot molt intel·ligents, que creien en Déu. I no sols això, sinó que creien molt en Déu, i que llur activitat en aquell país tenia Déu com a rerefons.

També vaig comprovar, tota sorpresa, que la seva feina estava dirigida d'una forma molt eficaç i amb un enfocament de gran compromís envers els més necessitats, en contrast amb l'actitud adoptada, des de fa anys, per l'esquerra tradicional, que ha oblidat la necessitat d'actuar sobre les causes de la pobresa i que, en la pràctica, tant a nivell individual com institucional, obvia la relació entre la situació dels sectors menys afavorits i el model i estil de vida dels nostres països rics.

A l'Amèrica Central, vaig conèixer religiosos i religioses que treballaven en barris perillosos (“*barrios bravos*”), en temes de salut (una de les principals causes de patiment en aquells països), amb nens, dones, camperols. També vaig estar-me al Centre Bartolomé de les Casas, i a Villa San Francisco, i, a partir d'aquestes experiències, em vaig replantejar la no-existència de Déu basant-me en dues qüestions. D'una banda, l'existència del mal i del dolor no portava aquests cristians a prescindir de Déu, sinó que, ben al contrari, trobaven en ell la força i el sentit per intentar d'alleujar-lo i contrarestar-lo amb llur activitat. De l'altra, la raó no suposava per a ells cap obstacle per a experimentar Déu.

I després, hi ha el seu llibre, a partir de la lectura del qual em pregunto: serè jo una “celibatària de Déu” (com diu vostè)? Perquè, des del meu viatge a l'Amèrica Central, Ell ha adquirit per a mi una importància i una rellevància que, durant un temps, i encara ara de manera intermitent, he tractat de minimitzar i, fins i tot, d'oblidar, però que sempre torna. Molts cops he pensat que els creients estan bojós o es troben a frec de la bogeria, especialment quan fan el salt de Déu a Jesús. Però, aquesta impressió s'està difuminant, sobretot quan llegeixo llibres com el seu, on hi trobo idees tan estranyes com que la fe és una qüestió de canvi en l'afectivitat (en el sentit que vostè li dóna a aquest terme), però alhora tan il·luminadores.

Per tot això, m'he animat a escriure-li, per demanar-li que em posi en contacte amb algú que tingui experiència del món dels no creients i que pogués orientar-me, o amb algun grup on pugui parlar de tot això, puix, com diu Ignacio Sotelo, aquest és un tema sobre el qual poca gent està disposada a parlar.

Li estic molt agraïda pel fet d'haver pogut captar, a través del seu llibre, la possibilitat d'una religiositat diferent de la basada exclusivament en dogmes en la qual vaig ser educada, i que ja vaig descobrir, en el viatge a l'Amèrica Central, a un nivell d'experiència més que d'arguments o d'idees. Suposo que, com ho ha estat per a mi, la lectura del seu llibre haurà resultat enriquidora per a d'altres persones. Aquesta gratitud l'estenc a Ignacio Sotelo, que ha donat forma, amb la seva erudició i la seva saviesa, a tantes preguntes i inconvenients. Però, no és aquesta saviesa -tot i que també- la que m'atreu ara, sinó la que he entrellucat en les seves cartes i en els cristians de l'Amèrica Central.

Una afectuosa salutació,

Mariela.

[Nota de l'editor.- Publiquem aquesta carta, amb permís de l'autora, perquè hi ha persones que es troben en una situació semblant. Tots els noms propis han estat canviats.]

CARTA D'ERNESTO SÁBATO A JON SOBRINO

Molt estimat Jon Sobrino,

Li escric amb un profund sentit de proximitat i d'admiració.

L'Elvira em va llegir el seu llibre sobre el Terratrèmol, i em van caure les llàgrimes. Quanta veritat!

El cristianisme adquireix, en les seves paraules, un sentit que sembla perdut en bona part del món, on se l'ha vinculat al poder, als diners, o a tot allò que Crist va negar en la seva vida.

El seu llibre em va fer molt bé. Cada tarda n'esperava la lectura com el testimoniatge d'un gest que pogués salvar la humanitat d'aquest horror en el qual vivim.

Qualsevol cosa que pugui necessitar de mi, no dubti a demanar-me-la. Seria un honor per a mi compartir la seva tasca.

Una abraçada,

Ernesto Sábato.

Benvolgut amic Ernesto,

Comprendrà si li dic que no sé com començar aquesta carta. La seva fou inesperada i, sobretot, és tan pròxima que penso que només la podria contestar amb una tendra abraçada. Les seves lletres, escrites en una vella màquina d'escriure i amb correccions a mà, superen la fredor d'aquestes meves, escrites amb l'ordinador, i comuniquen quelcom realment entranyable.

De tota manera, voldria dir-li tres coses. La primera és que les meves reflexions provenen d'haver llegit, tant com he pogut, la realitat i la santedat primordial dels pobres i de les víctimes d'aquests pobles. Fa molts anys vaig llegir, en Karl Rahner, que "la realitat vol prendre la paraula". I Monsenyor Romero, guardià de la realitat, va voler ser, també, amb total entrega, guardià de la paraula. Per això, deia: "Aquestes homilies volen ser la veu dels qui no tenen veu". Per gràcia, em vaig trobar enmig d'aquesta tradició. Només he procurat fer-ne una traducció.

La segona és que m'alegra que trobi, en les meves paraules, un Crist sense pols, més real i vertader, més semblant a l'home de Galilea, germà i defensor dels pobres i dels febles. Escriure sobre ell em produeix el goig d'entroncar aquest Jesús de Natzaret en la tradició d'homes i dones que ens atorguen llum, honradesa, compassió, justícia, humilitat i goig. Crec que Jesús pertany a la Gran Internacional del que és humà, a la qual tots som convidats. I si em permet d'expressar-li, amb una mica d'humor, una convicció que em ronda de molt temps ençà, penso que Jesús no és gens gelós, sinó que se sent molt a gust amb tota la gent bona.

(...)

Gràcies per aquestes paraules, amic Ernesto. Continuí endavant amb la seva joventut. Compti amb la meua proximitat i amistat. I rebi una agraïda i fraternal abraçada.

Jon Sobrino.

San Salvador, 26 de febrer, 2003.